

Bemærkninger til forslaget

Forslagets baggrund

Beslutningsforslaget er en revideret genfremsættelse af B 94 fra folketingsåret 2002-03.

De to promilleafgiftsfonde og de 15 produktionsafgiftsfonde uddeler hvert år tilsammen midler i størrelsesordenen 550 mio. kr. Det overordnede formål med de foreslåede lovændringer er at sikre, at fordelingen af disse betydelige offentlige midler sker på en måde, der er til gavn for en alsidig fødevarerproduktion og for forbrugerne.

Dette mål nås ikke, når store selskaber og organisationer inden for landbrugserhvervet sidder på et flertal af bestyrelsesposterne i fondene. Selskaberne og organisationerne får uforholdsmæssig stor indflydelse på fordelingen af midlerne. Og der opstår risiko for, at pengene i overvejende grad bliver uddelt til de selv samme organisationer og til formål, som organisationerne og selskaberne har en særlig interesse i.

Det er uacceptabelt, at der ikke udøves bedre offentlig kontrol med midlerne. Fondene er ikke underlagt Civilretsdirektoratets kontrol – herunder kontrol af fondsbestyrelsesmedlemmernes habilitet – således som andre fonde er. Disse problemer skal lovændringerne rette op på.

Lovændringerne skal sikre, at fondenes virksomhed gøres mere gennemskuelig, at de økologiske producenter sikres en forholdsmæssig del af fondsmidlerne, og at nogle af midlerne i promilleafgiftsfondene målrettes de produktionsafgiftsfonde som for eksempel Fjerkraefgiftsfonden og Produktionsafgiftsfonden for frugt og gartneriprodukter, som har behov for en særlig indsats.

Desuden skal der ske en styrkelse af den præventive effekt, som bl.a. er formålet med de pågældende afgifter. I dag »belønner« promilleafgiftsfondene de mest pesticidforbrugende og CO₂-udledende sektorer på en uheldig måde. Jo mere de pågældende sektorer udleder af CO₂, og jo flere pesticider, de forbruger, desto større del af CO₂- og pesticidafgifterne får sektorerne tildelt. Dette billede skal ændres således, at midlerne fortrinsvis uddeles til projekter og tiltag, som har til

formål at begrænse forbruget af pesticider og udledningen af CO₂.

Reglerne om promille- og produktionsafgiftsfondene blev udarbejdet i begyndelsen af 1970'erne. På det tidspunkt var fødevarerproduktionen ikke som i dag præget af få, meget store producenter. Den ensidige sammensætning af fondsbestyrelserne var derfor ikke et problem på daværende tidspunkt. Problemet er opstået, i takt med at landbrugserhvervet har gennemgået et betydeligt antal fusioner og opkøb.

Efter at Kløvermælk i 1999 blev opslugt af MD Foods og MD Foods året efter blev slået sammen med det svenske selskab Arla, er Arla Foods blevet næsten enerådende inden for dansk mælkeproduktion. Arla Foods indvejer således ca. 91 pct. af al dansk mælk. På slagteriområdet er billedet det samme. Som følge af fusioner står Danish Crown i dag for at slagte ca. 90 pct. af de svin, der slagtes i Danmark. Desuden gennemfører Danish Crown ca. 58 pct. af det samlede antal slagtinger på oksekødsmarkedet. Rose Poultry A/S' og Danpo A/S' markedsandele i slagtekyllinger er tilsammen på 98 pct., virksomheden DLF-TRIFOLIUM står for knap 80 pct. af frøproduktionen, og på det danske sukkermarked har Danisco en markedsandel på 100 pct., for så vidt angår produktion af dansk sukker.

En følge af den ovennævnte udvikling er, at det i dag er nogle enkelte store selskaber, som sidder med den afgørende indflydelse i de store interesseorganisationer inden for fødevarerhvervene. Og da det er disse organisationer, der indstiller flertallet af bestyrelsesmedlemmerne i promille- og produktionsafgiftsfondenes bestyrelser, har de store selskaber dermed efterhånden fået tilegnet sig afgørende indflydelse i fondene.

Lovgivningen skal kunne hamle op med samfundsudviklingen. Det gør den eksisterende lovgivning vedrørende promille- og produktionsafgiftsfondene imidlertid ikke i dag.

Fondsbestyrelserne

Mælkeafgiftsfonden er et illustrerende eksempel på problemstillingen vedrørende store selskabers og or-